

KALENDAR

Pjesnik hrvatskoga preporoda

1818.: Hrvatski književnik Petar Preradović, jedan od najistaknutijih pjesnika Hrvatskoga narodnog preporoda, rodio se 19. ožujka 1818. u Grabrovnici kod Bjelovara (umro 18. kolovoza 1872. u Fahrfeldu, Beč). Ističe se djelima »Pravenci«, »Nove pjesme«,

»Prvi ljudi«, »Pustinjaci... Izraziti je lirik intimnoljubavnih, rodoljubnih i filozofskih motiva.

Lirski je izrazio političke teškoće Hrvatske svojega doba (»Putnik«), ali je uvijek s mnogo vedrine isticao nadu u bolje dane svoje hrvatske domovine.

ISTRAŽIVAČ AFRIKE – 1813.: Roden je 19. ožujka 1813. glasoviti škotski misionar i istraživač afričkoga kontinenta David Livingstone. Prvi je obavljao istraživanja u području rijeke Zambezi i otkrio Viktorijine slapove, zatim jezero Nyasa i mnoga druga jezera. Više od trideset godina proveo je u Africi i najviše je pridonio istraživanju toga kontinenta. Umro je 1. svibnja 1873. i kao najveći britanski istraživač Afrike pokopan je u Vestminsterskoj katedrali u Londonu.

Biskup Aleksandar Alagović

1837.: Mnogi zagrebački biskupi u proteklom stoljeću težili su da svojim doprinosima ljepoti grada, dobroćinstvima i unaprijeđenjem kulture i prosvjete ostave trag svojeg djelovanja.

smayer ovjekovječio se osnivanjem Akademije i Sveučilišta u Zagrebu. U tom je kolu ureden 1830. prema nacrtima Leopolda Klingenspögl.

Zagreb će ga najviše pamtili po divnomu parku Ribnjaku što ga je uredio podno istočne strane Biskupskoga dvora, sagrađenog njegovom zaslugom. Događaju dvora izveo je znameniti Bartol Felbinger (1785. – 1871.), a park je ureden 1830. prema nacrtima Leopolda Klingenspögl.

Alagović se rodio 30. prosinca 1760. u Manželicama kod Trnave, u Slovačkoj.

Djagiljev osvaja Pariz i Europu

1872.: Ruski novinar i organizator kulturnih i umjetničkih priredaba Sergej Pavlovič Djagiljev rodio se 19. ožujka 1872. u Gruzini kod Novgoroda.

nim uspjehom »Borista Godunova« Modesta Petroviča Musorgskog.

Trajno osvaja Pariz i Europu osnivanjem plesnog ansambla »Ballets russes«, ruske plesne grupe, koja je svojim nastupima i repertoarom iz temelja promijenila sva dotadašnja poimanja o baletnoj umjetnosti.

Dvadeset godina, sve do Djagiljevljeve smrti, taj je ansambl fascinirao svijet svojom modernom plesnom tehnikom, nevindim stilom slikarskih vrhunskog i aktivnog dekora, kreacijom kostima i novim vrijednostima glazbene literature. U toj je grupi plesala i posljednje proslavljena zagrebačka primabalerina Margareta Froman. Smrt je zatekla Djagiljeva na gostovanju u Veneciji, 19. kolovoza 1929.

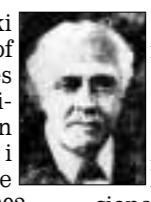
Student prava, sve se više posvećuje organizatorskim poslovima i novinarstvu, te u Sankt Peterburgu izdaje časopis »Svijet umjetnosti«. Njegov međunarodni uspjeh započinje 1906., kada priređuje u Parizu izložbu srednjovjekovne ruske umjetnosti.

Ohrabren uspjehom pothvata, već sljedeće godine uzbuđuje Pariz ciklusom koncerata ruske glazbe pod dirigentskom palicom znamenitoga Nikolaja Rimskog-Korsakova.

Dovodi 1908. u kulturnu metropolu Europe ruski operni ansambl koji izvodi s nezapamće-

Smrt lorda Arthura Balfoura

1930.: Britanski državnik i filozof lord Arthur James Balfour umro je u Fisher's Hillu (rođen 1848.). Kao ministar i predsjednik vlade konzervativca (1902. – 1905.) vodio je imperijalističku politiku jake ruke (ugušenje sudanskog ustanka, sukob s Francuskom u Sudanu, Burški rat).

1917. objavio je poznatu deklaraciju (»Balfour Declaration«) s kojom su se složile i druge sile Antante, da se u Palestini stvori nacionalni dom (»national home«) za Židove. Potpisnik je mirovnog ugovora u Versaillesu.

Kao filozof zastupa religiozni spiritualizam (koji suprotstavlja naturalističkom scientizmu) iz kojeg izvodi sve etičke i estetske vrednote. Važnija su mu djela »Obrana filozofijske sumnje«, »Temelj uvjerenja«, »Teizam i humanizam«...

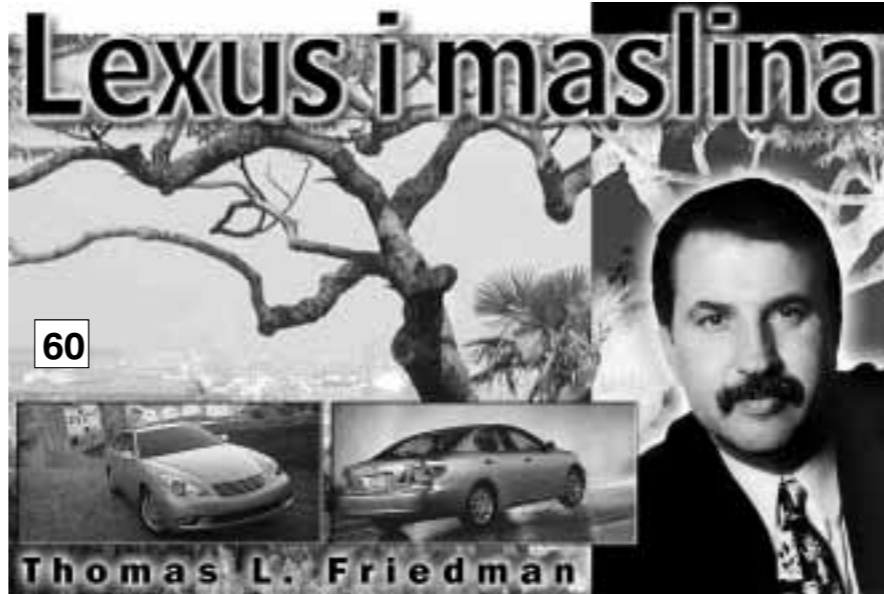
Godine 1915. naslijedio je Winstona Churchilla kao prvi lord Admiralitya, a ministar vanjskih poslova bio je od 1916. do 1922.

Dana 2. studenoga

Najgore čovjekove teškoće počinju tek onda kada može djelovati kako želi. (Huxley)

Nose se slike živih telekomunikacija

Da bi izgradila vrijednost marke, tvrtka mora učiniti dvije stvari: najprije učiniti svoj proizvod prepoznatljivim među drugima na tržištu, a zatim ono što o proizvodu kaže u reklamama i marketingu povezati s onim što on doista može

Malezija je devedesetih godina dvadesetog stoljeća razvila jako dobru sliku o sebi kao o multietničkoj muslimanskoj državi, ali...

jedi kao robna marka: U današnjem globaliziranom svijetu i moćna globalna kompanija i moćna država moraju imati »snažnu« robnu marku koja će privlačiti i zadržavati potrošače i investitore.

Izgubili korak

Većinu svjetskih zemalja izgubilo je kad bi znale da šef Intela misli kako su one izgubile korak. Francuska misli da je Intel izgubio korak. »Uvedete smiješan propis koji im zabranjuje enkripciju – kriptografski softver koji već možete skinuti s Interneta – i postignete to da ste omele rast svoje trgovine i gospodarstva«, rekao je Barrett. »Ili ćete mi dopustiti kriptografiranje na najsvršeniji način ili ću ja otići dalje.«

Kasnih osamdesetih Intel je održavao europski marketinški sastanak na kojem se odlučivalo kamoulagati i razmatralo koje će zemlje biti zanimljive, a koje ne. Šef Intela europskog marketinška došao je na sastanak s kartom Europe – samo što je s te karte žiletom izrezao Francusku.

Kad bi Francuska bila dionica, ja bih je prodao. Koliko vaša zemlja vri-

doista može. Zatim se između tvrtke i potrošača razvije odnos... Što je jača povezanost, to jača postaje marka.

Prepoznatljiv proizvod »Što jače postaje to povezanost, potrošačka lojalnost i spremnost za plaćanje također rastu... Da bi izgradila vrijednost marke, tvrtka mora učiniti dvije stvari: najprije učiniti svoj proizvod prepoznatljivim među drugima na tržištu, a zatim ono što o proizvodu kaže u reklamama i marketingu povezati s onim što on

življavao vrlo ograničeno, a to se vidjelo i u njegovim reklamama. Compaq je sam sebe doživljavao kao tvrtku orijentiranu na proizvode, kao proizvođača i prodavača računala.

Hibridna distribucija

Proizvodio je dobra računala i njegove su reklame bile jedva nešto više od slike stolnih, prijenosnih ili serverskih računala. U lipnju 1998., odmah nakon što je Compaq kupio Digital Equipment Corporation, pokrenuo je i novu svjetsku kampanju da si stvori novo ime.

Strategija je bila stvoriti stvarnu vezu između Compaq i njegovih kupaca, od onog najmanjeg kupca stolnog računala, do najvećega korporacijskoga ili državnog korisnika. Učinili su to na tri načina. Najprije promjenom načina isporuke proizvoda. Compaq je oduvijek prodavao računala posredovanjem maloprodajne trgovine i preprodavača. Tako s većinom kupaca nije imao izravne veze.

Zato je sada prešao na hibridnu distribucijsku strategiju koja će Compaq omogućiti prodaju putem telefona i putem Interneta, da bi se izgradilo vlastito izravno partnerstvo s kupcima. Zatim, pojačali su svoj odjel tehničkih usluga za korisnike tako da je svatko s Compaqovim računalom mogao bilo kada i bilo odakle nazvati zbog bilo kojeg problema – bilo to povezano s računalom,

softverom ili nedjeljom križaljkom u *New York Timesu* – a predstavnik Compaqova servisa pomogao bi naći rješenje.

Bolji odgovori

Na kraju je Compaq preuređio svoju oglasnu kampanju da bi se pojačao taj novi pristup, i to tako što su oglašje više prizivali dojam partnerstva, a manje prikazivali proizvod.

Da bi predstavio svoj novi identitet, Compaq je u *Wall Street Journalu* unajmio prilog od dvanaest stranica, a na dvanaest stranica toga priloga nije bilo ni jedne jedine slike računala. Bilo je slika sličnih onoj na zadnjoj stranici, gdje se vidi kako dvoje djece hodaju kroz šumu držeći se za ruke, a nad njima natpis: »Compaq. Bolji odgovori.«

Razmislite: ne bolja računala, nego bolji odgovori. »Sami smo sebe obnovili pod Compaqovim znakom ne bismo li ojačali Compaqovu marku«, kaže Earl Mason.

I države sada čeka isti izazov pred njihovim kupcima na globalnom tržištu – odnosno članovima električnog krda. Nekad su zemlje stvarale marku za turizam. Ali to više nije dovoljno.

Dok prelazimo u svijet gdje svatko ima isti hardver i svatko mora nabavljati isti softver koji s njim ide, marka neke države, i jedinstvena veza koju ona može razviti sa stranim ulagačima, postaje još važnijom. Pomislite na Europu kad prorađite europska monetarna unija. Zašto biste svoju tvornicu otvorili baš u Italiji, a ne u Škotskoj? Može se to svesti na vrijeme ili hranu ili činjenicu da tajlandska robna marka nekako asocira na malo više zabave, stila i zezalica.

Stil i moda Moj kolega Warren Hoge, šef londonskog dopisništva *New York Timesa*, snimio je britanske napore za stvaranje novog lika zemlje u »Novu Britaniju«.

»U Britaniji s novom markom«, napisao je Hoge 12. studenoga 1997. »više se ne nose prizori škotskog kriketa, čaja i biskvita, plemićkih dvoraca,

Beefeatera, lova na lještarke u vrištinama, ceremonijalajstora s vlasuljama i tajicama, mlakog tamnog piva i trijumfalnog lepršanja britanskih zastava.

Nose se slike živih telekomunikacija, globalnih poslovnih transakcija, informacijskih tehnologija, odvažnih poduzetnika, hrabre arhitekture, bezobraznih reklama, drske mode, britpop glazbe, noćnih klubova – ukratko, svega što je mladoliko, kreativno i, riječima koje najčešće rabi vodstvo te osuvremenjene zemlje 'modern'...

Tu ofenzivu stila i mode pokrenula je nova laburistička vlada na prijedlog Demosa, istraživačkog centra za socijalnu politiku bliskog g. Blairu, i čiji je prijedlog prošloga mjeseca bio da se Britanija 'preoblikuje' u 'jednoga od svjetskih pionira, a ne svjetskih muzeja'.

Ponosan sam na prošlost svoje zemlje, ali u njoj ne želim živjeti«, rekao je Tony Blair. Britanska vlada turistička agencija baš je pogodila kad je 1997. godine odlučila logo svoje zemlje promijeniti s »Rule, Britannia!« u »Cool Britannia!«

Potkopano povjerenje

A marku se može i zamrljati. Malezija je devedesetih godina dvadesetog stoljeća razvila jako dobru sliku o sebi kao o multietničkoj muslimanskoj državi koja prihvaća tehnološku revoluciju i svoje ime čini sinonimom za informacijsku tehnologiju, pa čak i gradi nešto zvano superkoridorom informacijske tehnologije, visokotehnološki industrijski park oko Kuala Lumpur.

Ali kad su u ljeto 1997. godine azijske valute pale, a premijer Mahathir se bacio na svoje tirade u kojima optužuje Židove, Georgea Sorosa i svoga vlastitog zamjenika Anwara Ibrahimia za urotu protiv malezijskog gospodarstva, zamrljao je lik korporacije Malezija d.d. i potkopao međunarodno povjerenje u svoju zemlju.

(Svršetak u sutrašnjem broju)

»Lexus i maslina« Thomas L. Friedmana uskoro izlazi u nakladi »Izvor« iz Zagreba (tel. 611 7714; izvori@izvori.com).

Njegova mu je mladost napokon služila

Pokazivao je životinjsko zadovoljstvo da propadne u blato, hladnoća na njegovu licu, u njegovim ušima uzvici i smijehovi nekadašnjih večeri

Išao je čudno se smiješiti, posljednji od peatorice vojnika koje je plave oči i crnu kosu, uprljanih obraza, ali gotovo golobrad, i njegova mladost mu je napokon služila, manje se mučio na poplavljenim puteljcima nego njegovi drugovi.

Suprotno, pokazivao je životinjsko zadovoljstvo da propadne u blato, hladnoća na njegovu licu, u njegovim ušima uzvici i smijehovi nekadašnjih večeri: izlazio je iz škole, vraćao se kući pjesčanim putevima, između jezera i oceana, bila je to čudna zima kad je snijezilo posvuda, znao je da će mu pas Kiki doći u susret u odsjajima zalaza sunca, bio je gladan, imao je

želju za kriškom kruha s medom i velikom šalicom čokolade.

Netko je negdje govorio da se pazi na nit.

Mathilde ne zna je li ju je Manech slušao, u zamoru njegova djetinjstva, u metežu velikih valova u koje je zaplaval sa dvanaest godina, obješena o njega. Imala je šesnaest godina kada su prvi put vodili ljubav, jednog travanjskog poslijepodneva, i zakleli se da će se vjenčati po njegovu povratku iz rata. Imala je sedamnaest kad su joj rekli da je izgubljen. Mnogo je plakala, jer je žena – očaj, ali ne

više nego što je trebalo, Ostajala je ta nit, pokrpana s bilo čim na mjestima gdje je pucala, koja je

vijugala duž svih puteljaka, svih zima, na vrhu, na dnu rova, preko svih borbenih linija, do mračnog zaklona, mračnog satnika, da bi tu donijela kaznene zapovijedi.

Mathilde ju je uhvatila. Još je drži. Ona je vodi u labirintu iz kojeg se Manech nije vratio. Kad je prekinuta, ona je ponovno zaveže. Nikad se ne obeshrabruje. Što više vrijeme prolazi, više se učvršćuje njena odvažnost i njena pažnja.

A zatim, Mathilde je vezele naravi. Ona si govori da, ako je ta nit ne odvede do njezinog ljubavnika, to gore, nije važno, uvijek će

se moći objesiti o nju.

Kolovoz 1919. Jednog dana, Mathilde primi pismo od neke rodnice: jedan čovjek koji umire u bolnici, blizu Daxa, želi je vidjeti. Zove se Daniel Esperanza. Bio je narednik u rezervi. Susreo je Manecha u siječnju 1917. na bojištu Somme.

Mathilde, kao i prije rata, živi većim dijelom godine u Cap-Bretonu, u ljetnikovcu svojih roditelja. Jedan četrdesetpetogodišnji par, Sylvain i Bénédicte, brine se o njoj. Upoznali su je kao dijete. (Nastavlja se)

Roman Sébastiena Japrisota »Zaruke su dugo trajale« nedavno je objavio zagrebački nakladnik »Edicije Božičević«.

SAVJETI O ZDRAVLJU

Piše: mr. sci Davor Moravek, psihijatar u Kliničkoj bolnici Sestara milosrdnica u Zagrebu

Najvažnije često i otvoreno razgovarati s djecom

Upozoravajući znaci upotrebe droge i alkohola uključuju fizičke probleme poput izmorenosti, učestalih poremećaja zdravlja, crvenih i staklenih očiju, neprestanog kašlja. Vidljivi su i emocionalni problemi

rijalne vrijednosti bitna se znanja stječu od vršnjaka i zanemaruje »mudrosti starijih«. Kada je u društvu vršnjaka »prirodno« probati duhan i alkohol, uzeti ili ne sredstva ovisnosti postaje dvojboj mnogo većem broju mladih nego što je to bilo prije.

Polovična informiranja odraslih koji vide

samo »crnu stranu« droge ili se boje da će njihovo dijete zapasti u probleme vode pretjeranoj brizi ili negaciji problema da »se to njihovu djetetu ne može dogoditi«, čime prepuštaju dijete »ulici«.

Odgovornost roditelja prema djetetu uz odgovornost djeteta prema svojim obvezama, poučava-

vanje razlikovanja ispravna i neispravna, prenošenje tradicionalnih vrijednosti prijenosom stavova, a ne naredbama, omogućit će odnos s djetetom baziran na češćoj komunikaciji.

Ti roditelji imaju manje problema u odgovoru od onih koji prestrogim ili preblagim stavom odgoj prepuštaju više-

manje nezainteresiranim »institucijama« i »ulici«. Riziku za razvoj emocionalni problemi: promjena ličnosti, nagle promjene raspoloženja, uznemirenost, neodgovorno ponašanje, nisko samopouzdanje, slabo rasuđivanje, depresija, nedostatak zanimanja za zbivanja oko sebe, a s tim u vezi su i obiteljski problemi: započinjanje svađa, kršenje pravila, povlačenje od obitelji.

Opada interes za školom, javlja se negativan stav prema odgojnom procesu, loše ocjene, mnoga izostanaka sa nastave, nepovjerenje prema nastavnicima,

problemi s disciplinom. Pojavljuju se novi prijatelji koji se manje zanimaju za uobičajene obiteljske i školske aktivnosti, problemi sa zakonom, prihvaćanje neobičajenih stilova u odijevanju i glazbi.

Navedeni znaci mogu upućivati i na druge probleme kroz koje mladi prolaze. Najučinkovitiji način da roditelji pokažu brigu je otvorena rasprava s djecom o alkoholu i drogi. Korisno je posavjetovati se sa stručnjacima u školi, izabranim liječnicima ili specijaliziranim ustanovama za pomoć osobama s problemom ovisnosti.

Prema anketama provedenim među učenicima osnovnih i srednjih škola, pojačao se interes adolescenata za droge. To nas dovodi do pitanja – kako znati drogru li se naše dijete u situaciji kada je eksperimentiranje »modni trend« i relativno lako dostupno?

Obavijesti dobivene u školi ili drugim ustanovama koriste onima koji imaju negativan stav prema uzimanju droga, a zainteresiranima za njih mogu pomoći izbjeci rizična ponašanja s te-žim zdravstvenim posljedicama.

o zdravstvenim posljedicama, kako bi »kontrolirali« efekte psihoaktivnih tvari. Kad kod sebe ili svojih prijatelja vide neznatne smetnje, mogu se odvažiti na »nešto više i jače« – što za njih može biti previše, jer je crta između zlorabe i ovisnosti tanka.

Ovisnost, u užem smislu, je niz tjelesnih, socijalnih i misaonih učinaka u kojih trošenje nekog sredstva ima za dotičnu osobu prednost pred drugim načinima ponašanja kojima je prije pridavala veću vrijednost.

Adolescenti su skloni drukčijem ponašanju od uobičajenoga. U svijetu gdje prevladavaju mate-